

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**з підготовки та захисту дипломної магістерської роботи
для студентів денної форми навчання
спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»**

Харків
НТУ «ХП»
2013

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**з підготовки та захисту дипломної магістерської роботи
для студентів денної форми навчання
спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»**

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 1 від 07.06.2013 р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2013

Методичні вказівки з підготовки та захисту дипломної магістерської роботи для студентів денної форми навчання спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» / уклад. Міщенко В.А., Данько Т.В., Зубкова А.Б. – Х. : НТУ «ХП», 2013. – 76 с.

Укладачі: В.А. Міщенко
Т.В. Данько
А.Б. Зубкова

Рецензент: П.Г. Перерва

Кафедра фінансів

ВСТУП

Участь України в європейському просторі вищої освіти, постійний розвиток бізнес-практик та відповідні зміни ринку праці висувають нові вимоги до випускників вищих навчальних закладів, в тому числі до магістрів. Сучасні умови бізнесу характеризуються підвищеною швидкістю змін, невизначеністю середовища та загостренням глобальної конкуренції. В той же час відкриваються нові можливості зростання для суспільств, які трансформуються у напрямку високотехнологічного розвитку та формування економіки знань. Зростає потреба в менеджерах, які здатні ефективно діяти в подібних умовах завдяки вмінню проводити дослідження та впроваджувати інновації.

Ці процеси мають свій вплив на всі аспекти навчання в магістратурі та, безпосередньо, на один із його важливих етапів – написання дипломної магістерської роботи. Зокрема, особливість написання дипломної магістерської роботи як складової частини навчального процесу полягає у тому, що вона є підсумковим засобом контролю підготовки магістра та в повній мірі демонструє відповідність результатів навчання магістра існуючим вимогам працедавців та суспільства в цілому. Такий стан речей накладає нові підвищені вимоги до процесу підготовки дипломної магістерської роботи та її змісту.

Виходячи з розглянутих факторів, підготовка дипломної магістерської роботи зі спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» базується на таких основних засадах:

- відповідність вимогам галузевих стандартів вищої освіти України;
- відповідність вимогам до підготовки магістрів в Національному технічному університеті «ХПІ»;
- орієнтація на розвиток компетентностей магістрів згідно з вимогами Національної рамки кваліфікацій України;
- підвищення наукової та практичної цінності основних положень дипломної магістерської роботи за рахунок орієнтації на її цілі та задачі всіх етапів науково-дослідної роботи студента протягом навчання в магістратурі.

Магістр – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр / спеціаліст здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності, передбачених для первинних посад у певному виді діяльності [3].

У цілому виконання дипломної магістерської роботи є етапом підготовки магістра, який розвиває та демонструє здатності студента спланувати, організувати та провести наукове дослідження в галузі менеджменту.

1 ЗАГАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ПІДГОТОВКИ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 8.03060104 «МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

1.1 Компетентнісний підхід до навчання в магістратурі

З огляду на сказане вище, концепція підготовки дипломної магістерської роботи зі спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» в першу чергу передбачає, що в основу навчання в магістратурі покладено компетентнісний підхід. Слід зазначити, що переорієнтація процесу навчання на компетентнісний підхід як в Україні, так і в інших європейських країнах відбувається лише протягом останніх років. Тому окрему увагу варто приділити аналізу його змісту та тих особливостей, які необхідно враховувати в процесі підготовки дипломної магістерської роботи.

Використання компетентнісного підходу в усіх сферах освіти в Україні запроваджено в 2011 році, коли постановою Кабінету міністрів України було затверджено Національну рамку кваліфікацій, яка містить системний і структурований за компетентностями опис всіх кваліфікаційних рівнів в Україні [1]. Згідно з прийнятим документом в Україні розрізняють десять кваліфікаційних рівнів (від нульового до дев'ятого), а ступінь магістра віднесено до сьомого рівня. Національна рамка кваліфікацій встановлює, що результатами навчання є компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання. В свою чергу, компетентність визначається як здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості.

В цілому, компетентнісний підхід полягає в тому, що процес навчання в магістратурі підпорядковується меті розвитку компетентностей студентів, тоді як оцінювання результатів їх навчання здійснюється на основі оцінки набутих ними

компетентностей. Відповідно написання дипломної магістерської роботи також має як прямий, так і зворотній зв'язок з компетентностями студента. З одного боку, процес підготовки дипломної магістерської роботи протягом навчання студента в магістратурі спрямований на розвиток його компетентностей, а з іншого боку – дипломна магістерська робота є засобом діагностики результатів навчання студента в магістратурі, а саме – його компетентностей.

Відповідно до Національної рамки кваліфікацій компетентності поділяють за чотирма дескрипторами:

- **знання** – осмислена та засвоєна суб'єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (фактологічні) і теоретичні (концептуальні, методологічні);
- **уміння** – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання задач і проблем. Уміння поділяються на когнітивні (інтелектуально-творчі) та практичні (на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів);
- **комунікація** – взаємозв'язок суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності;
- **автономність і відповідальність** – здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати задачі і проблеми та відповідати за результати своєї діяльності.

Для кожного кваліфікаційного рівня визначені відповідні очікувані результати навчання по кожному з дескрипторів, а також надано узагальнений опис **інтегральної компетентності**, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності. Відповідний опис для рівня магістра наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Опис компетентностей сьомого кваліфікаційного рівня – магістра

Результат навчання	Опис
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог
Знання	Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи
	Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей
Уміння	розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог
	провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності
Комунікація	зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються
	Використання іноземних мов у професійній діяльності
Автономність і відповідальність	прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування
	відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди
	здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним

1.2 Орієнтація навчання в магістратурі на розвиток компетентностей дослідника

Як можна побачити з опису компетентностей кваліфікаційного рівня магістра (див. табл.1.1), важливим результатом навчання в магістратурі є здатність до проведення досліджень. Втім, Національна кваліфікаційна рамка не уточнює, яких саме досліджень: прикладних або наукових. В свою чергу, галузевий стандарт ви-

щої освіти (ГСВОУ) «Засоби діагностики вищої освіти. Вимоги до державної атестації магістра зі спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»» наголошує на необхідності проведення саме наукових досліджень при написанні дипломної магістерської роботи [2].

Зокрема, метою виконання дипломної магістерської роботи є підтвердження достатнього рівня підготовленості студента до розв'язання комплексу наукових і прикладних завдань відповідно до узагальненого об'єкта діяльності на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок, отриманих у процесі всього періоду навчання.

Дипломна магістерська робота як метод оцінювання рівня якості підготовки має продемонструвати, що магістр володіє системою спеціальних знань, які здобути у процесі навчання та практичної підготовки на рівні новітніх досягнень науки у предметній області діяльності, що є запорукою його наукового мислення та творчої професійної, науково-дослідницької та педагогічної діяльності, та вміє [2]:

- працювати з інформаційними джерелами (законодавчими і нормативними документами, науковою спеціальною літературою, у тому числі виданою іноземними мовами, матеріалами Інтернету та Інтранету, даними статистичної та фінансової звітності);
- викладати матеріал логічно та аргументовано;
- використовувати новітні дидактичні технології і методи;
- використовувати статистичні та математичні методи для аналізу проблем та обґрунтування управлінських рішень;
- опановувати сучасні наукові методи для проведення теоретичних і емпіричних досліджень;
- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і обґрунтування рекомендацій з предмета дослідження;

- генерувати та обґрунтовувати гіпотези, ідеї, пропозиції у предметній сфері наукових досліджень;
- робити висновки щодо результатів проведених досліджень.

Слід наголосити, що відповідність вказаним вимогам може бути досягнута при підготовці магістерської роботи лише за рахунок наявності відповідних компетентностей студента, на розвиток яких повинен бути орієнтований весь процес навчання в магістратурі.

1.3 Концентрація етапів науково-дослідної діяльності студента на підготовку дипломної магістерської роботи

Для досягнення здатності проведення наукових досліджень на рівні вимог, які висуваються до дипломної магістерської роботи, варто наскрізно розвивати відповідні компетентності протягом всіх етапів навчання в магістратурі. Тому всі етапи науково-дослідної роботи студентів протягом навчання в магістратурі НТУ «ХП» за спеціальністю 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» присвячені темі дипломної магістерської роботи та розвитку відповідних компетентностей:

1) концептуальний етап та планування:

- визначення дослідницької проблеми відповідно до предмета наукового дослідження;
- огляд існуючої літератури стосовно цієї проблеми;
- розробка програми дослідження;

2) польовий етап:

- пілотаж;
- збір та обробка даних;
- аналіз отриманих даних;

3) етап звітування:

- інтерпретація даних, обговорення отриманих результатів (порівняння, співставлення з описаними в літературі);
- висновки та розробка рекомендацій;
- реальні обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення управлінської діяльності на досліджуваному об'єкті, актуальні для впровадження у практику суб'єктів господарювання;
- представлення результатів дослідження (написання та оформлення магістерської роботи та всіх необхідних супровідних документів, поширення результатів);
- обговорення та апробація результатів дослідження;
- публічний захист дипломної магістерської роботи.

Таким чином, дипломна магістерська робота є логічним підсумком всієї науково-дослідної діяльності студента протягом навчання в магістратурі та підпорядкована розвитку його здатностей до проведення дослідження.

2 ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

2.1 Загальні вимоги до дипломної магістерської роботи

Вимоги до дипломної магістерської роботи розроблено на підставі ГСВОУ «Засоби діагностики вищої освіти. Вимоги до дипломної магістерської роботи зі спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» з урахуванням Закону України «Про вищу освіту», інструкцій Міністерства освіти та науки України, галузевих стандартів вищої освіти України з підготовки магістрів за спеціальністю 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Положення про організацію навчального процесу» [3].

Дипломна магістерська робота є підсумковою кваліфікаційною роботою, яка дає можливість виявити рівень засвоєння студентом теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю на первинних посадах відповідно до узагальненого об'єкта діяльності. Дипломна магістерська робота є одним із видів індивідуальних робіт студента, оригінальним, завершеним науковим дослідженням у галузі знань «Менеджмент і адміністрування» та містить сукупність результатів, положень, що пропонуються для публічного захисту.

Мета виконання дипломної магістерської роботи – визначення рівня підготовленості студента до розв'язання комплексу наукових і прикладних завдань відповідно до узагальненого об'єкта діяльності на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок, отриманих у процесі всього періоду навчання.

Виконання дипломної магістерської роботи забезпечує:

- систематизацію, закріплення, розширення та застосування знань студента під час виконання конкретних науково-дослідних і прикладних завдань;

- розвиток навичок самостійної роботи;
- оволодіння методикою дослідження при вирішенні наукових та прикладних проблем.

Керівником дипломної магістерської роботи призначається викладач, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук, вчене звання. Дипломна магістерська робота повинна містити результати власних теоретичних і прикладних досліджень студента.

Мета дипломної магістерської роботи – розв’язання комплексу наукових і прикладних завдань відповідно до узагальненого об’єкта діяльності на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок для вирішення конкретних завдань щодо вдосконалення управління на підприємствах і в організаціях, ініціювання до впровадження новацій у діяльність підприємств та організацій відповідно до узагальненого об’єкта діяльності магістра зі спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» [2].

Дипломна магістерська робота виконується відповідно до напрямів наукових і прикладних досліджень та **має засвідчити**: рівень професійної підготовки випускника; вміння застосовувати здобуті у вищому навчальному закладі знання для розв’язання складних науково-практичних завдань; свідоме засвоєння знань та їх систематизацію; наявність у студента навичок наукової роботи; здатність критично і креативно мислити та вміння аргументувати власну точку зору.

Дипломна магістерська робота виконується за тематикою завдань професійної діяльності, містить елементи наукової новизни та практичної значущості [2].

Дипломна магістерська робота виконується на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з обраної проблеми, а також результатів власних досліджень реального об’єкта з метою вирішення визначених наукових та прикладних завдань у сфері майбутньої професійної діяльності.

Дипломна магістерська робота виконується на матеріалах реальних об'єктів – підприємств будь-якої форми власності та їх об'єднань, установ і організацій, які, як правило, є юридичними особами та мають самостійну звітність [2].

Виклад змісту кожного питання дипломної магістерської роботи має бути цілісним, логічним, доказовим, пояснювальним та науково аргументованим. Дипломна робота повинна відповідати таким вимогам і містити [2]:

- системний аналіз проблеми відповідно до предмета наукового дослідження;
- реальні обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення управлінської діяльності на досліджуваному об'єкті, актуальні для впровадження у практику суб'єктів господарювання;
- елементи наукової новизни відповідно до предмета дослідження;
- бути належно оформленою і мати всі необхідні супровідні документи.

Дипломна магістерська робота має бути написана державною мовою, науковим стилем, логічно й аргументовано.

До основних мовних особливостей наукового стилю відносяться:

- значна кількість наукової термінології,
- наявність схем, таблиць, графіків, діаграм, мап, систем математичних, фізичних, хімічних та інших знаків і позначок;
- оперування абстрактними, переважно чужомовними словами;
- використання та уживання суто наукової фразеології, стійких термінологічних словосполук, позначень, скорочень;
- залучення цитат і посилань на першоджерела, полемічних зворотів;
- здебільшого відсутність авторської індивідуальної манери й емоційно-експресивної лексики;

- наявність виразної композиційної структури тексту (послідовний поділ на розділи, частини, пункти, підпункти, параграфи, абзаци із застосуванням цифрової або літерної нумерації);
- наявність дієслівних форм, зазвичай безособових, узагальнених чи неозначених (як правило, теперішнього часу), що констатують певні явища й факти; значну роль відіграють дієприслівникові й дієприкметникові звороти, які додатково окреслюють дії, предмети та явища;
- специфічна монологічність текстів;
- переважання різнотипних складних речень, стандартних виразів (кліше).

Вибір теми дипломної магістерської роботи здійснюється студентом спільно з керівником. Тема дипломної магістерської роботи має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики в галузі управління.

Тема дипломної магістерської роботи повинна також відображати проблематику функціональних напрямів управлінської діяльності і конструюватися на основі виробничих функцій та типових завдань діяльності, що формують складові професійної компетентності магістра [2].

Теми дипломних магістерських робіт формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики випускової кафедри/кафедр, сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності (додаток А).

У назві теми зазначається об'єкт (підприємство / організація / державна установа), за матеріалами якого виконувалася робота. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення (додаток Б).

Закріплення теми дипломної магістерської роботи, призначення наукового керівника та консультантів (у разі потреби) затверджується наказом ректора вищого навчального закладу.

2.2 Структура та зміст дипломної магістерської роботи

Дипломна магістерська робота має таку структуру: [2, 3, 4]:

- титульної сторінки;
- завдання на дипломну магістерську роботу;
- реферату;
- змісту;
- переліку позначень та скорочень (при наявності);
- вступу;
- основної частини (розділи та підрозділи);
- висновків;
- списку джерел інформації;
- додатків (при наявності).

Титул є першою сторінкою дипломної магістерської роботи і оформлюється відповідно до вимог стандарту та вимог вищого навчального закладу (додаток Г).

Завдання на дипломну магістерську роботу містить мету, об'єкт і предмет дослідження, розгорнутий зміст (план) роботи, календарний графік виконання роботи. Завдання затверджується керівником дипломної магістерської роботи, та завідувачем випускової кафедри.

Відповідно до стандарту НТУ «ХПІ» студенти пишуть **реферат** дипломної магістерської роботи, який містить [3; 4]:

- загальну характеристику дипломної магістерської роботи (інформацію щодо структури, кількості додатків, ілюстрацій, таблиць, використаних джерел; обсяг дипломної магістерської роботи у сторінках);
- формулювання мети, об'єкту та предмету дипломної магістерської роботи;
- стислий виклад основного змісту (за розділами);

– висновки за результатами роботи, необхідні для початкового ознайомлення з документом.

Обсяг реферату не має перевищувати однієї сторінки. Реферат виконується українською, російською та англійською мовами.

Зміст дипломної магістерської роботи визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником, розміщується безпосередньо після переліку умовних скорочень, починаючи з нової сторінки. Зміст включає: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів і підрозділів; висновки; список використаних джерел; додатки.

У дипломній магістерській роботі подається **перелік позначень та скорочень**, якщо в ній вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо.

У **вступі** дипломної магістерської роботи зазначаються **проблема**, що потребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання; формулюється об'єкт і предмет дослідження, елементи наукової новизни, практична значущість, методи наукових досліджень, апробація результатів на підприємствах, організаціях, установах (у разі наявності) (рис. 2.1). Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати 3 – 4 сторінки.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та напрямів розв'язання проблеми, обґрунтування необхідності досліджень для підприємств, організацій та установ.

Мета та завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження.

Об'єкт дослідження дипломної магістерської роботи – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію і обрані для вивчення.

Предметом дослідження дипломної магістерської роботи є соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості, властивості, тощо. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

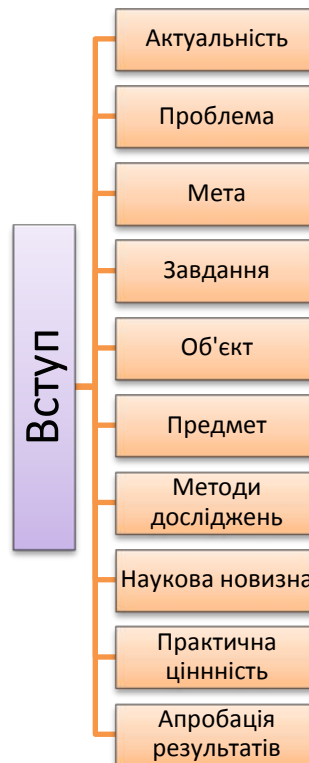

Рисунок 2.1 – Структурні елементи вступу до дипломної магістерської роботи

Методи досліджень – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності.

Елементи **наукової новизни** повинні мати узагальнюючий характер і містити власні висновки та рекомендації з предмету дослідження.

Практична цінність повинна містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність підприємств, установ, організацій.

Апробація результатів роботи має містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях.

Основна частина дипломної роботи складається з таких змістовних розділів: теоретико-методологічний, дослідницько-аналітичний, проектно-рекомендаційний, «Охорона праці та навколишнього середовища», «Цивільна оборона» (рис. 2.2).

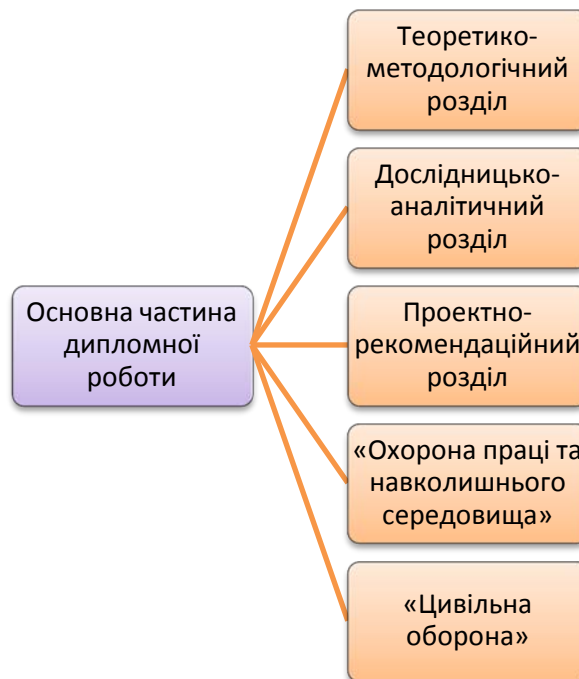

Рисунок 2.2 – Структура основної частини дипломної магістерської роботи

Розділи основної частини поділяються на підрозділи, які мають бути взаємопов'язані, а матеріал – викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладенням наведених у ньому результатів наукових і прикладних досліджень.

У першому теоретико-методологічному розділі основної частини розглядаються теоретичні та методологічні аспекти досліджуваної проблеми, аналітич-

ний огляд літературних джерел з предмета наукового дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх наукова класифікація, основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо. Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження, методологічні підходи повинні мати елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних наукових досліджень.

Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних джерелах, виданнях, у т.ч. з наукометричної бази даних.

У другому дослідницько-аналітичному розділі студент, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань на прикладі конкретних підприємств, установ, організацій.

Дослідження проблеми має здійснюватися на основі накопиченого і систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє проводити кваліфікований аналіз, обґрунтовувати пропозиції у наступному розділі. Текст дипломної магістерської роботи слід підкріпити реальними документами підприємств (установ, організацій), що наводяться у додатках.

Третій проектно-рекомендаційний розділ містить декілька взаємопов'язаних підрозділів, в яких надано конкретні науково обґрунтовані пропозиції, проекти інноваційного характеру щодо вдосконалення управління та підвищення ефективності діяльності підприємств, установ, організацій. У цьому розділі розкривають також зміст і результати власних наукових досліджень, подаються конкретні методики і моделі.

Виконання **розділів «Охорона праці та навколишнього середовища», «Цивільна оборона»** здійснюється під керівництвом консультантів, які призна-

чаються на профільних кафедрах. Консультанти видають студентам завдання за розділами та контролюють їх виконання.

У висновках дипломної магістерської роботи підбиваються підсумки проведеного дослідження, наводяться одержані автором наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання. Результати дослідження представляють в тому числі із використанням кількісних даних, що їх обґрунтовують. Виклад результатів дослідження повинен відповідати завданням дипломної магістерської роботи.

Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини роботи відповідно до поставлених завдань. Для формулювання висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження на наукових заходах.

Обсяг висновків, як правило, не повинен перевищувати 3 – 4 сторінки.

До списку використаних джерел слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних наукових положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету. До нього не включаються підручники, навчальні посібники.

У додатках наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції / положення / правила, результати соціологічних та маркетингових досліджень, громіздкі таблиці, рисунки тощо. Крім того, у додатках до дипломної магістерської роботи повинні бути представлені копії наукових публікацій автора (статті, тези).

Рекомендований обсяг дипломної магістерської роботи – 5,5 – 6,5 авторських аркушів (100 – 120 сторінок) основного тексту. До обсягу дипломної роботи

не включають розділи з охорони праці та громадянської оборони, список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$.

2.3 Підготовка дипломної магістерської роботи до захисту та його організація

Державна атестація магістра передбачає захист дипломної магістерської роботи, яка є підсумком навчання за спеціальністю. До захисту дипломної магістерської роботи допускаються студенти, які успішно та повою мірою виконали навчальний план.

Випускова кафедра здійснює поточний контроль ходу виконання дипломної магістерської роботи. Для забезпечення цього студент надає на випускову кафедру у визначені нею строки оформлені розділи роботи із попередньою візою наукового керівника про відповідність їх змісту завданню.

Дипломна магістерська робота подається керівникові для перевірки у строки, визначені у завданні на виконання дипломної магістерської роботи не пізніше, ніж за тиждень до попереднього захисту на випусковій кафедрі.

Керівник надає відгук про дипломну магістерську роботу, в якому визначаються:

- актуальність дослідження;
- ефективність використаної методології;
- рівень застосування здобутих в процесі навчання теоретичних знань та рівень підготовки до виконання наукових досліджень;
- вміння самостійно вирішувати наукові та практичні задачі;
- вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки;
- перспективність запропонованих рекомендацій та висновків;
- недоліки роботи (за наявності).

Дипломна магістерська робота обов'язково повинна мати відгук (рецензію) зовнішнього рецензента. Рецензентами можуть бути: фахівці-практики, науковці, викладачі ВНЗ тощо.

Під час рецензування дипломної магістерської роботи рекомендується визначати:

- новизну постановки і розроблення задачі;
- використання наукових методів дослідження;
- обґрунтованість висновків і пропозицій;
- участь студента у проведених дослідженнях, теоретичній та аналітичній обробці отриманих результатів, формулюванні наукового положення / ідеї / методики;
- вміння студента чітко, грамотно й аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його;
- недоліки щодо змістовної частини роботи, оформлення.

Рецензія надається письмово і повинна містити загальний висновок щодо рекомендацій до захисту (рекомендовано або не рекомендовано) у державній екзаменаційній комісії (ДЕК).

Попередній захист дипломної магістерської роботи студент проходить на випусковій кафедрі. Для допуску до попереднього захисту студенти повинні пройти нормоконтроль оформлення роботи. Подана до попереднього захисту дипломна магістерська робота повинна мати на титульній сторінці підписи студента, наукового керівника, консультантів за розділами та повинна бути затверджена завідувачем випускової кафедри (додаток Г).

Студенти, дипломні магістерські роботи яких на попередньому захисті були оцінені позитивно, допускаються до захисту на засіданні ДЕК.

Захист дипломної магістерської роботи відбувається прилюдно на засіданні державної екзаменаційної комісії, склад якої затверджується у встановленому порядку. Студент готує для виступу доповідь та ілюстративний матеріал до неї.

До ілюстративного матеріалу доцільно включити структурно-логічну схему взаємозв'язку результатів дипломної магістерської роботи. Структурно-логічна схема представляє собою графічне відображення логічного взаємозв'язку між такими елементами роботи: завдання, розділи / підрозділи, наукові результати, наукові публікації автора.

Під час прилюдного захисту студент доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів державної екзаменаційної комісії та інших присутніх на захисті фахівців.

Секретар комісії протоколює процедуру захисту.

2.4 Критерії оцінювання дипломної магістерської роботи

Критерії оцінювання відображають основні результати навчання студента на рівні магістра.

Автор дипломної магістерської роботи має продемонструвати вміння:

- логічно та аргументовано викладати матеріал;
- коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи;
- проводити власні дослідження;
- володіння навичками узагальнення;
- формулювання висновків;
- працювати з інформаційними джерелами;
- ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи та напрями вирішення задачі, що досліджується.

Критеріями оцінювання дипломної магістерської роботи є:

– чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;

– науковість стилю викладання;

– відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;

– правильне оформлення роботи відповідно до стандартів.

Перелічені критерії дозволяють в повній мірі оцінити ступінь оволодіння студентом компетентностей магістерського рівня (табл. 2.1).

З урахуванням вимог ГСВОУ «Засоби діагностики вищої освіти. Вимоги до дипломної магістерської роботи зі спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»» для оцінки дипломної магістерської роботи на основі запропонованих критеріїв застосовується система дескрипторів, яка наведена в табл. 2.2.

Також при остаточному оцінюванні роботи за результатами захисту враховуються такі критерії:

– доповідь;

– плакати / ілюстративний матеріал;

– повнота відповіді на питання;

– реагування на питання;

– реальність матеріалів роботи;

– наукові публікація та участь у конкурсі наукових робіт;

– мова захисту;

– зовнішній вигляд.

Результати захисту дипломних магістерських робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «ЕХ», «Р»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Таблиця 2.1 – Матриця результатів навчання для оцінки дипломної магістерської роботи

Результат навчання	Критерії оцінки дипломної магістерської роботи										
	чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому	науковість стилі викладання	відсутність орфографічних і синтаксичних помилок	правильність оформлення роботи відповідно до стандартів	логічність та аргументованість викладу матеріалу	коректність використання статистичних, математичних на інших методів	самостійність дослідження	володіння навичками узагальнення	формулювання висновків	використання інформаційних джерел	ініціювання та обґрунтування інноваційних підходів та напрямів вирішення задачі, що досліджується
Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невідомістю умов і вимог	X	X			X	X	X	X	X	X	X
Знання											
Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи		X				X		X		X	
Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей						X		X		X	X
Уміння											
Розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог						X	X	X		X	X
Проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності	X	X			X	X	X	X	X	X	X
Комунікація											
Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються	X	X	X	X	X			X	X		
Використання іноземних мов у професійній діяльності	X		X							X	
Автономність і відповідальність											
Прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування							X				X
Відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди							X			X	X
Здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним							X			X	X

Таблиця 2.2 – Дескриптори критеріїв оцінки дипломної магістерської роботи

Критерії оцінки	Опис за шкалою національної системи оцінювання		
	«задовільно»	«добре»	«відмінно»
«Допуск до захисту»			
Чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому	зміст відповідає темі, меті, об'єкту та предмету роботи		
Науковість стилю викладання	використання наукової термінології, таблиць та графічних елементів, позначень та скорочень, цитат, посилань, полемічних зворотів, тощо		
Відсутність орфографічних і синтаксичних помилок	відсутність орфографічних і синтаксичних помилок		
Правильність оформлення роботи відповідно до стандартів	повністю виконано вимоги нормоконтролю		
Оцінка ДЕК			
Логічність та аргументованість викладу матеріалу	розкрито тему		
		самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства / організації, на базі якого досліджувалася тема	
			побудовано формалізовану модель проблеми
Коректність використання статистичних, математичних на інших методів	проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних		
			використано сучасні методи дослідження
Самостійність дослідження	проведено дослідження	проведено комплексні дослідження	проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки
Володіння навичками узагальнення	коректно застосовано ієрархію понять, встановлено загальні властивості об'єктів		
		встановлено властивості об'єктів, які перебувають на межі предметних галузей	
			застосовано коректні методи до розв'язання задач, які перебувають на межі предметних галузей
Формулювання висновків	сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування	зроблено висновки, але вони не є достатньо аргументованими	аргументовано висновки на підставі результатів дослідження та розрахунків
Використання інформаційних джерел	прореферовано необхідні літературні джерела	власне оцінювання використаних літературних джерел	власне оцінювання різних літературних джерел
Ініціювання та обґрунтування інноваційних підходів та напрямів вирішення задачі, що досліджується	пропозиції відсутні	сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими	обґрунтовано пропозиції на підставі результатів дослідження та розрахунків
Наукова цінність	результати наукового дослідження не опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій		результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій

За результатами публічного захисту дипломної магістерської роботи на закритому засіданні ДЕК більшістю голосів приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, зовнішнього рецензента, зміст доповіді, відповіді на запитання).

3 ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

3.1 Складові науково-дослідної роботи студента та їх зв'язок з дипломною магістерською роботою

Основними етапами підготовки та виконання дипломної магістерської роботи є [3, с. 4]:

- вибір та затвердження теми;
- складання та затвердження завдання на дипломну магістерську роботу;
- проведення досліджень;
- опрацювання та викладення результатів досліджень;
- оформлення дипломної магістерської роботи;
- попередній захист дипломної магістерської роботи на випусковій кафедрі та допуск її до захисту у державній екзаменаційній комісії (ДЕК);
- зовнішнє рецензування дипломної магістерської роботи;
- захист дипломної магістерської роботи на засіданні ДЕК.

З точки зору організації виконання дипломної магістерської роботи найскладнішим та трудомістким є етап проведення дослідження. Саме цей етап, в кінцевому рахунку, забезпечує отримання наукових результатів, які далі викладаються в пояснювальній записці до дипломної магістерської роботи. Для досягнення необхідного рівня обґрунтованості та достовірності цих результатів в процесі підготовки дипломної магістерської роботи повинно бути передбачено достатній обсяг часу на проведення досліджень. Виходячи з цього, темі дипломної магістерської роботи присвячені всі етапи науково-дослідної роботи студентів протягом їх навчання в магістратурі НТУ «ХПІ» за спеціальністю 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Тому процес підготовки та виконання дипломної магістерської роботи слід розглядати в контексті та у його зв'язку з усіма складовими науково-дослідної роботи студента (рис. 3.1).

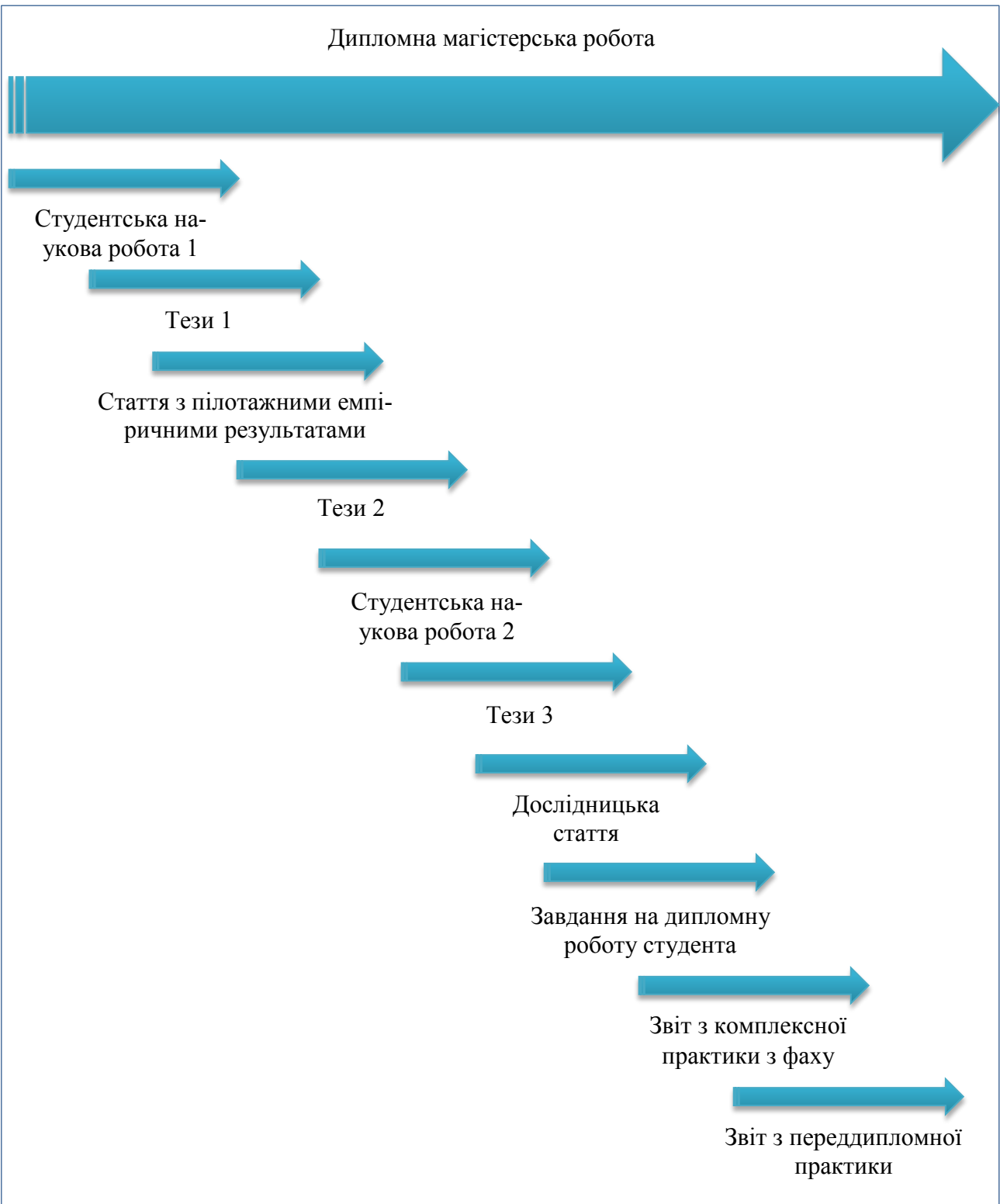

Рисунок 3.1 – Складові науково-дослідної роботи магістра

Згідно з Положенням «Про організацію науково-дослідної роботи магістрів спеціальності «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» по кафедрі фінансів та відповідно до етапів науково-дослідної роботи магістра (рис. 3.2) всі складові науково-дослідної роботи магістра підпорядковуються та спрямовані на поступову підготовку дипломної магістерської роботи (див. рис. 3.1).

Етап / Складові НДРС	Рік 1, місяці						Рік 2, місяці													
	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6
Концептуальний етап	x	x	x	x																
Польовий етап					x	x	x	x	x	x	x	x								
Етап звітування											x	x	x	x	x					
Студентська наукова робота 1	x	x	x																	
Тези 1 "Концептуальні"	x	x																		
Стаття з пілотажними емпіричними результатами				x	x	x	x	x												
Тези 2 "Польові"							x													
Студентська наукова робота 2						x	x	x	x	x	x	x	x							
Тези 3 "Підсумкові"											x	x								
Дослідницька стаття											x	x	x							
Завдання на дипломну роботу студента											x									
Звіт з комплексної практики з фаху													x							
Звіт з переддипломної практики													x							
Пояснювальна записка до дипломної магістерської роботи													x	x	x					

Рисунок 3.2 – Процес науково-дослідної роботи студента протягом періоду навчання в магістратурі

Враховуючи, що мета дипломної магістерської роботи полягає у розв’язанні комплексу наукових і прикладних завдань відповідно до узагальненого об’єкта діяльності, процес підготовки роботи передбачає етапність виконання вказаних завдань. Ці завдання перебувають у певній послідовності, яка визначається логікою наукового пізнання. Порядок та зміст основних наукових завдань, так само як і наукова проблема, яка потребує розв’язання, розробляється студентом під час концептуального етапу, на початковій стадії науково-дослідної роботи. Виконання

кожного наукового завдання можна розглядати як окреме завершене наукове дослідження, яке характеризується відповідними методами наукового пізнання, а його наукові результати можуть викладатися в окремих публікаціях, доповідях на конференціях, звітах та конкурсних роботах.

Студентська наукова робота 1 полягає у підготовці та оформленні магістром наукової роботи для участі у першому турі Всеукраїнського конкурсу наукових робіт студентів протягом першого року навчання на підставі наукових результатів концептуального етапу.

Тези 1 присвячені стислому огляду та обґрунтуванню проблеми дослідження, визначенню основних підходів до її розв'язання.

Стаття з пілотажними емпіричними результатами базується на використанні пілотажних первинних даних, на яких попередньо апробується обраний автором метод дослідження.

Тези 2 присвячені огляду основних положень щодо інтерпретації даних польового етапу та відповідної наукової новизни.

Студентська наукова робота 2 полягає підготовці та оформленні магістром наукової роботи для участі у першому турі Всеукраїнського конкурсу наукових робіт студентів на другому році навчання на підставі наукових результатів польового етапу.

Тези 3 спрямовані на узагальнення наукових результатів дипломної магістерської роботи.

Дослідницька стаття передбачає написання наукової статті на підставі первинних даних емпіричного дослідження із повним обґрунтуванням наукових результатів.

Завдання на дипломну роботу розробляється керівником з урахуванням вже отриманих студентом результатів науково-дослідної роботи та уточнює вимоги до структури та підготовки пояснювальної записки на етапі звітування.

Звіт з комплексної практики з фаху вміщує опис об'єкту та предмету дослідження. Він передбачає аналіз досліджуваного об'єкту (підприємства) в контексті досягнення мети дипломної магістерської роботи. Передбачається, що за своїм змістом звіт з комплексної практики з фаху має бути покладено в основу другого розділу дипломної магістерської роботи.

Звіт з переддипломної практики включає в себе результати апробації рекомендацій студента на місці практики для конкретного підприємства. Відображає ступінь досягнення студентом мети дипломної магістерської роботи. Передбачається, що за своїм змістом звіт з переддипломної практики має бути покладено в основу третього розділу дипломної магістерської роботи.

Вимоги та зміст *пояснювальної записки до дипломної роботи* викладені у розділі 2.

Наукові статті, які подаються до публікації в фахових українських виданнях, повинні відповідати вимогам Вищої атестаційної комісії (ВАК) України (додаток В).

Всі перелічені форми звітування про результати науково-дослідної роботи студента оцінюються за критеріями, які висувуються до наукових досліджень та демонструють ступінь засвоєння студентом компетентностей згідно сьомого рівня Національної рамки кваліфікацій. Зокрема, використання компетентнісного підходу може бути представлено на прикладі оцінювання однієї з складових науково-дослідної роботи студента – студентської наукової роботи (табл. 3.1).

3.2 Особливості організації наукових досліджень

Як було раніше зазначено у розділі 3.1, дипломна магістерська робота студента містить викладення результатів низки наукових досліджень, які він здійснив за її темою протягом всього періоду свого навчання в магістратурі.

Таблиця 3.1 – Приклад використання матриці результатів навчання для оцінки студентської наукової роботи

Результат навчання	Критерій оцінювання наукової роботи по кафедрі фінансів НТУ «ХП»									
	Обґрунтування актуальності дослідження	Визначення мети, об'єкту та предмету дослідження	Аналіз літератури	Формулювання проблеми	Обґрунтування методів дослідження	Обґрунтування результатів дослідження	Цінність отриманих результатів (наукова та практична)	Логічність викладу наукових результатів	Чіткість формулювання думок у викладі наукових результатів	Формулювання висновків
Знання										
Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи	X		X							
Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей				X						
Уміння										
Розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог		X		X	X	X	X			
Проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Комунікація										
Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються	X		X				X	X	X	X
Використання іноземних мов у професійній діяльності			X							
Автономність і відповідальність										
Прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування										
Відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди										
Здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Процесу наукової діяльності притаманна ієрархічність цілей та отриманих результатів. Кожна складова науково-дослідної роботи (див. рис. 3.1) припускає отримання окремих наукових результатів, які передбачають проходження всіх етапів наукового дослідження. Наукове дослідження є невід'ємним засобом наукового пізнання. Слід зазначити, що наукове пізнання характеризується плинністю

та змінюваністю, які проявляються у гнучкості цілей наступного етапу досліджень в залежності від наукових результатів попереднього етапу.

З огляду на це, успішність виконання дипломної магістерської роботи в значній мірі залежить від здатностей студента до наукових досліджень, розвиток яких починається з отримання загальних уявлень про них як базову форму наукової діяльності.

Наукове дослідження – діяльність, спрямована на вивчення об'єкта з метою встановлення закономірностей його побудови, виникнення та розвитку, а також на подальше використання отриманого знання у практичній діяльності людей. Процес наукового дослідження можна умовно поділити на етапи (див. рис. 3.3). Результатом наукового дослідження є отримання нового знання. Результати наукового дослідження повинні бути опубліковані у фахових виданнях.

Рисунок 3.3 – Етапи наукового дослідження

Тема повинна відображати предмет дослідження. Актуальність теми повинна відображати суспільну потребу у дослідженні за даною темою. Тема кожного окремого наукового дослідження студента повинна бути в рамках загальної теми дипломної магістерської роботи, але не обов'язково має бути тотожною їй.

Проблема випливає з актуальності теми та критичної оцінки літератури за темою. Сформулювати проблему означає визначити за обраною темою ті питання, які є дискусійними, недостатньо обґрунтованими, не розв'язаними або за якими спостерігаються факти, що суперечать існуючим теоретичним уявленням. Розв'язати проблему означає отримати за цими питаннями комплексні наукові результати з достатнім ступенем обґрунтованості та достовірності.

Гіпотеза – наукове положення, яке носить характер припущення щодо можливого розв'язання проблеми та за умови свого ймовірного доведення, а також підтвердження достовірності та обґрунтованості може бути трансформованим у відповідний науковий результат.

Мета – очікувані або ті, що вимагаються, наукові результати в межах предмету дослідження. Мета формулюється на основі гіпотез як запланований в дослідженні спосіб розв'язання проблем.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію та обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкту. Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне та часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. На предмет дослідження спрямована основна увага дослідника.

Метод – це сукупність певних правил, прийомів, норм пізнання, оцінки або дії, спрямованих на вирішення конкретного типу завдань. Метод дослідження повинен надати відповідь на питання: як досягти мети дослідження? Визначення ме-

тоду дослідження передбачає наукове обґрунтування доцільності його використання для досягнення мети дослідження.

Розрізняють такі види дослідження – теоретичні та емпіричні.

Теоретичне дослідження відображає предмети, властивості і відносини з боку універсальних внутрішніх, істотних зв'язків і закономірностей, моделей згідно виділеної проблеми дослідження. Теоретичний рівень пізнання характеризується високим рівнем абстрагування та домінуванням понять, теорій, законів, принципів, наукових узагальнень і висновків. До **методів теоретичного дослідження** відносять гіпотетичний, аксіоматичний та еволюційний методи, системно-структурний, структурно-функціональний види аналізу, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, аналогія, класифікація. Основними науковими результатами теоретичних досліджень є, зокрема, розробка та уточнення визначень, класифікацій, підходів, концептуальних засад.

Емпіричні дослідження передбачають збір первинних даних (кількісних та/або якісних) відповідно до предмету дослідження. Дані дослідження повинні бути валідними та репрезентативними. Валідність – ступінь адекватності визначення даних, методу їх збору та отриманих результатів. Репрезентативність (надійність) – ступінь відповідності даних спостереження генеральній сукупності. Емпіричні дослідження бувають якісними та кількісними.

Якісні методи емпіричного дослідження орієнтують пізнавальний процес на глибинну сутність предмету дослідження. Наприклад, ідентифікація атрибутів предмету дослідження відповідно до визначеної проблеми дослідження. До якісних методів дослідження відносять метод спостережень; метод неформального, не структурованого інтерв'ю; метод фокус-груп; метод case study / аналізу ситуацій; класичний аналіз документів; порівняльний метод; метод контент-аналізу.

Результатом використання **кількісних методів емпіричного дослідження** є отримання кількісних даних по заздалегідь визначених показниках, характеристи-

ках, атрибутах предмету дослідження. Основними кількісними методами емпіричного дослідження є спостереження; вимірювання; вибірковий метод; опитувальний метод; структуроване інтерв'ю; анкетування; експертне опитування; експериментальний метод; тестування.

При **обробці та аналізі** кількісних результатів емпіричного дослідження та представлення їх в дипломній магістерській роботі студент повинен використати методи математичної статистики, наприклад:

- порівняння середніх, дисперсія, стандартне відхилення тощо;
- непараметричні тести (перевірка форми розподілу вибіркової сукупності, конкордація тощо);
- кореляція;
- регресійний аналіз;
- дисперсійний аналіз;
- факторний аналіз;
- кластерний аналіз;
- дискримінантний аналіз тощо.

Крім того, доцільним може бути використати методи теорії ймовірностей: частотний аналіз, перехресні таблиці (крос-табуляція) тощо.

Аналіз отриманих даних повинен бути критичним, творчим, логічним. Аналіз емпіричних даних спрямований на виділення з них значимої інформації з точки зору мети дослідження, її інтерпретацію та трансформацію в науковий результат. Також при обробці та аналізі емпіричних даних використовують такі загальнонаукові методи як, наприклад, пояснення, узагальнення, систематизація, класифікація.

Інформаційною базою дослідження виступають закони України, укази Президента, постанови і нормативні документи Кабінету Міністрів України, державні стандарти України, міжнародні стандарти, офіційні дані Державного комітету ста-

тики України та профільних міністерств та відомств, звіти міжнародних організацій, дослідницьких інститутів, спеціалізовані видання.

Науковий результат повинен містити новизну, яка відповідає вимогам достовірності, обґрунтованості та практичної й наукової цінності.

В свою чергу, **новизна** визначається вказанням того, що було відомо в світовій науці щодо положень дослідження раніше, й на цій основі виокремлення того, що дослідником пропонується нового. Відповідно до міжнародного підходу, новизна – це нове знання. Базою порівняння стають попередні знання. Таким чином, відповідно до обох підходів новизна – це знання, що є відмінним від попередніх (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Елементи формулювання наукової новизни одержаного результату

Ключове питання	Змістовний елемент наукової новизни
Що?	Основна сутність отриманого наукового положення
Чим відрізняється від попередніх знань?	Виокремлення відмінностей
У чому цінність?	Практична/Наукова цінність

Висновки наукового дослідження повинні відображати отримані наукові та практичні результати, які розв’язують наукову проблему та відповідають меті дослідження. У висновках необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації щодо їх використання та напрямків подальших досліджень.

Результати наукового дослідження можуть **презентуватися** у вигляді доповідей на наукових конференції, публікацій наукових статей, а також у складі дипломної магістерської роботи.

Якість наукового дослідження є відповідальністю студента. Вона досягається як за рахунок його професійних та особистих компетентностей, в тому числі

ініціативності, самостійності, креативності, так і за рахунок дисциплінованості виконання та ефективності комунікацій з науковим керівником та іншими зацікавленими сторонами.

3.3 Керівник дипломної магістерської роботи

Керівником дипломної магістерської роботи призначається викладач, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук, вчене звання [3]. До його повноважень належать:

- керівництво науково-дослідною роботою студента, зокрема її організація;
- узгодження плану науково-дослідної роботи студента;
- консультування студента протягом навчання щодо сутності наукового дослідження в рамках його дипломної магістерської роботи;
- надання зворотнього зв'язку студенту щодо отриманих ним результатів на всіх етапах наукового дослідження;
- формулювання завдання дипломної магістерської роботи студента;
- підтримка в організації публічного обговорення (в рамках наукових секцій кафедри) результатів наукового дослідження, які мають полемічний характер або неоднозначність трактування;
- надання відгуку наукового керівника на дипломну магістерську роботу;
- затвердження пояснювальної записки та графічних матеріалів дипломної магістерської роботи перед поданням їх для захисту.

На різних етапах процесу науково-дослідної роботи та підготовки дипломної магістерської роботи студент крім наукового керівника взаємодіє в межах їх функціональних повноважень з такими зацікавленими сторонами як: координатори кафедри із підготовки дипломної магістерської роботи; викладачі профільних курсів; відповідальні кафедри та факультету за науково-дослідну діяльність; представники наукових секцій кафедри; організатори наукових конференцій; члени комі-

сії по захисту дипломної магістерської роботи; зовнішній рецензент; завідувач кафедри.

Таким чином, виконання дипломної магістерської роботи є комплексним та різнобічним процесом, який охоплює весь період навчання в магістратурі та передбачає залучення до нього широкого кола сторін, тоді як забезпечення скоординованості цього процесу є запорукою його успішності.

4 ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Вимоги до оформлення дипломної магістерської роботи відповідають ГСВОУ «Засоби діагностики вищої освіти. Вимоги до дипломної магістерської роботи зі спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та «Система стандартів з організації навчального процесу» у НТУ «ХП» [3, с. 9; 4].

Оформлення дипломної магістерської роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура і правила оформлення».

4.1 Загальні вимоги

Текст дипломної магістерської роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29 – 30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм).

Шрифт текстового редактора – Times New Roman, розмір 14 п.; для елементів тексту (таблиць, приміток та ін.) допускається шрифт 12 п. Поля: ліве, нижнє та верхнє – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Аркуші дипломної магістерської роботи нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому кутку аркуша без будь-яких знаків, у тому числі крапки. Нумерація аркушів повинна бути наскрізною для всього документа (включаючи ілюстрації).

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, аркушах завдання та аркуші змісту номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «Вступу» .

На титульному аркуші зазначають повну назву міністерства / відомства, вищого навчального закладу, випускової кафедри; тему роботи; дані про студента, наукового керівника та консультанта, місто та рік подання дипломної магістерської роботи до захисту. Скорочення у назвах міністерства / відомства, вищого навчального закладу та теми дипломної магістерської роботи не допускаються (див. додаток Г).

Структурні елементи документа «РЕФЕРАТ», «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ», «ДОДАТОК» повинні починатися з нових сторінок. Найменування структурних елементів є їхніми заголовками, які розташовують симетрично тексту. Заголовки виконують великими літерами, не нумерують, крапку у кінці не ставлять і не підкреслюють.

4.2 Реферат

Реферат повинен містити: *відомості про обсяг документа; перелік ключових слів; текст реферату*. Ці складові реферату рекомендується відділяти один від одного вільним рядком.

Обсяг реферату не має перевищувати однієї сторінки.

До *відомостей про обсяг документа* включають: кількість сторінок документа, кількість ілюстрацій, таблиць, джерел інформації та додатків. Форма запису подана у прикладі.

Приклад

Звіт про виконання ДР: 110 с., 12 рис., 10 табл., 86 джерел, 7 додатки

Перелік ключових слів повинен давати уявлення про зміст тексту документа, що реферується, і включати від 5 до 15 слів (словосполучень) у називному відмінку, виконаних у рядок через кому великими літерами. Форма запису дана у прикладі.

Приклад

Ключові слова: ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ, МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СТРАТЕГІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ФОРМИ ВИХОДУ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК, ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ, ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ, ПОКАЗНИК ЕФЕКТИВНОСТІ.

Ключовим словом називається слово або словосполучення з тексту документа, яке з точки зору інформаційного пошуку несе смислове навантаження. Як ключові слова використовуються загальноприйняті науково-технічні терміни.

Текст реферату повинен відображати основний зміст документа, включаючи такі аспекти, як об'єкт (предмет), мета, методи, результати дослідження або розробки. Текст реферату на пункти не поділяють.

Сторінки реферату не нумерують та в загальне число сторінок документу не включають.

4.3 Зміст

Зміст має відповідати плану роботи. Найменування розділів та підрозділів вказують разом з їх порядковими номерами, додатки – з їх позначенням та найменуванням. Усі найменування записують малими літерами з першої великої. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової дипломної магістерської роботи проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу. Номери сторінок, на яких розміщуються найменування елементів, вказують на рівні останнього рядка запису один під одним. Слово «сторінка» або його скорочення не пишуть. Закінчення найменувань елементів відділяють від номерів сторінок крапками.

4.4 Перелік позначень та скорочень

Якщо у роботі наводяться маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік надається перед вступом і вноситься до змісту як «Перелік позначень та скорочень». Перелік позначень та скорочень надається у вигляді окремого списку, який розміщують перед змістом, після завдання. Перелік слід друкувати у дві колонки, у лівій за алфавітом наводять скорочення, у правій – детальне розшифрування.

Перелік наводять у такій послідовності: скорочення (у тому числі й аббревіатурні); умовні (літерні) позначення; символи; одиниці вимірювання; терміни.

Для літерних позначень встановлено наступний порядок запису: спочатку повинні бути наведені в алфавітному порядку умовні позначення українського (російського) алфавіту, потім – латинського та останнім – грецького.

4.5 Вступ

Вступ не повинен займати більше двох сторінок. Текст вступу на пункти не поділяють (розділ 2). Історичні довідки, опис раніше надрукованих робіт та загальновідомі положення у вступі не наводять.

4.6 Основна частина

Текст основної частини дипломної магістерської роботи (далі – текст) має бути чітким, стислим і не допускати різних тлумачень.

У тексті забороняється застосовувати:

- 1) різні науково-технічні терміни, близькі за смислом (синоніми), для одного і того ж поняття;
- 2) тавтологічні словосполучення (наприклад, преїскурант цін);
- 3) техніцизми та професіоналізми;

4) іноземні слова і терміни за наявності рівнозначних в українській мові (превалювати – переважати, лідирувати – очолювати);

5) індекси (ГОСТ, ДСТУ, ТУ) усіх категорій стандартів, технічних умов та інших нормативних документів без їх реєстраційного номера.

4.6.1 Розділи та підрозділи

Текст поділяють на розділи та підрозділи. Розділи та підрозділи поділяють на пункти; пункти, за потреби, – на підпункти. Пункти і підпункти можуть мати переліки. Схема структури тексту наведена на рисунку 4.1.

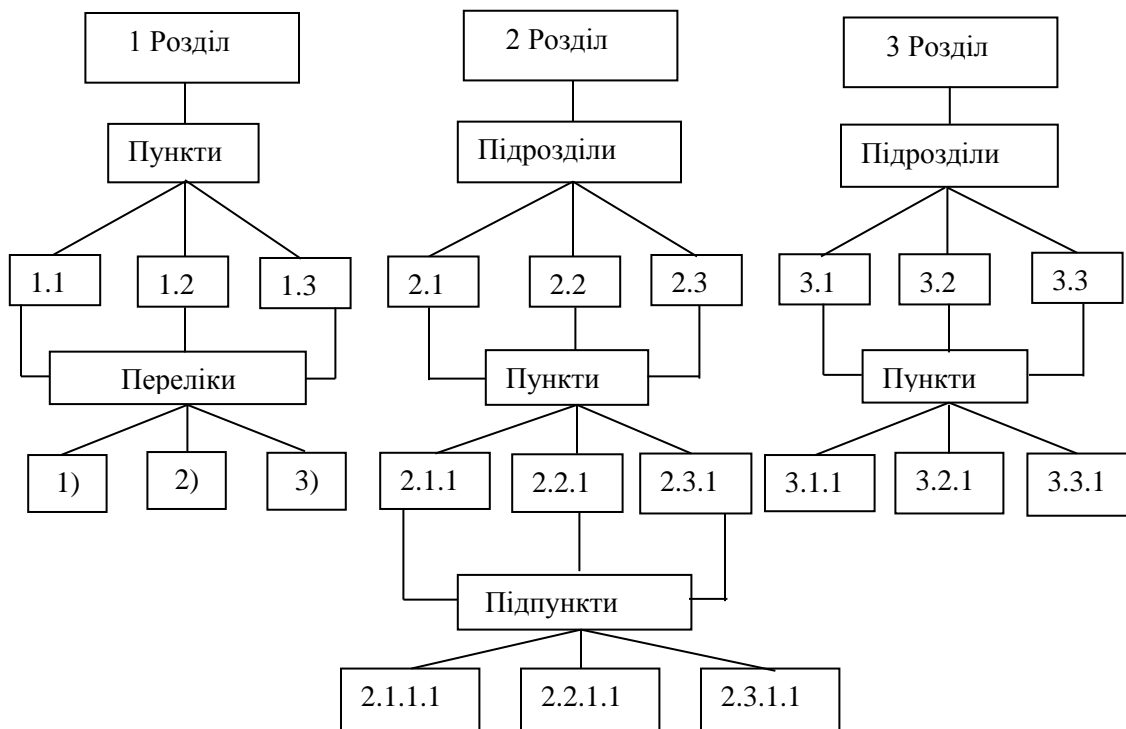

Рисунок 4.1 – Схема структури тексту основної частини дипломної магістерської роботи

Розділи, підрозділи, пункти, підпункти повинні мати порядкові номери. Номер записують з абзацу арабськими цифрами. Висота цифр повинна дорівнювати висоті великих літер у тексті. У кінці номера крапку не ставлять.

Розділи повинні бути пронумеровані у межах усього документа (1,2,3 і т.д.). Підрозділи – у межах розділу (1.1, 1.2 і т.д.); пункти – у межах розділу (1.1, 1.2 і

т.д.) або підрозділу (1.1.1, 1.1.2, 1.1.3 і т.д.); підпункти – у межах пункту (1.1.1.1, 1.1.1.2, 1.1.1.3 і т.д.). Якщо розділ або підрозділ складається з одного пункту, або пункт складається з одного підпункту, їх теж нумерують.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Пункти та підпункти, за необхідності, можуть також мати заголовки. Заголовки (найменування) розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів мають відображати їх зміст та бути короткими і точними. Крапку у кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох речень, їх розділяють крапкою. Переноси слів у заголовках не допускаються.

Заголовки розділів виконують великими літерами і розташовують симетрично тексту. Допускається розташовувати заголовки розділів з абзацу.

Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів виконують малими літерами з першої великої жирним шрифтом і розташовують з абзацу.

4.6.2 Інтервали між розділами, підрозділами та текстом

Між заголовком розділу і заголовком підрозділу або наступним текстом повинен бути залишений один вільний рядок (21 пт.).

Між заголовком підрозділу і заголовком пункту, а також між заголовком підрозділу (пункту, підпункту) і наступним текстом інтервал повинен бути таким, як у тексті.

Між попереднім текстом і заголовком розділу або підрозділу повинен бути залишений один вільний рядок (21 пт.).

Між попереднім текстом і заголовком пункту (підпункту) інтервал повинен бути таким, як у тексті.

Кожний розділ документа рекомендується починати з нового аркуша (сторінки). Не допускається розміщувати заголовок розділу, підрозділу, пункту або підпункту в нижній частині сторінки, якщо після нього вміщується усього один рядок тексту.

4.6.3 Переліки

Переліки у тексті позначають одним зі способів:

- арабськими цифрами з дужкою;
- малими літерами українського алфавіту з дужкою (крім літер є, з, і, ї й, о, ч, ь);
- знаком дефіс.

Після слова, що передує перелікам, ставлять двокрапку. Текст переліків разом з позначенням починають з абзацу і виконують малими літерами, у кінці переліків ставлять крапку з комою (крім останнього, після якого ставлять крапку). Другі (подальші) рядки переліків слід починати від границі поля.

Допускається подальша деталізація переліків (другий рівень). У цьому випадку їх записують з абзацу відносно переліків першого рівня.

Приклад:

- 1) _____
- 2) _____
- _____
- а) _____
- б) _____
- _____

Якщо переліки складаються з декількох закінчених фраз, їх позначають арабськими цифрами без дужки і крапки, починають з великої літери і відокремлюють один від одного крапкою.

Приклад

Еволюції підходів до управління ланцюгами постачання призвела до появи двох основних концепцій.

1 Ощадливий ланцюг постачання. Набув розповсюдження у 1990-ті роки. Ланцюг постачання, в якому оптимізовано бізнес-процеси, мінімізовані запаси та

витрати, скорочено час затримок у роботі при використанні практики «точно вчасно».

2 Гнучкий ланцюг постачання. Набув розповсюдження у 2000-ті роки. Ланцюг постачання, який швидко та ефективно реагує на зміни у ринковому попиті (зокрема, неочікувані), з метою задоволення вимог споживачів щодо ціни, технічних характеристик, якості, кількості та умов постачання.

4.6.4 Формули і рівняння

Формули розташовують по тексту або окремими рядками. По тексту розміщують нескладні формули, окремими рядками – основні формули, що застосовуються у роботі при розрахунках та дослідженнях. В одному рядку можна розташовувати тільки одну формулу. Формули розташовують симетрично тексту; вище і нижче кожної формули залишають один вільний рядок. Інтервали між формулами, які слідують одна за одною, повинні бути такими, як у тексті.

Переносити продовження формули на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, причому знаки на початку наступного рядка повторюють. При переносі на операції множення застосовують знак (x). Формули, які йдуть одна за одною, розділяють комою. У кінці формули, яка є закінченням речення, ставиться крапка.

Пояснення позначень величин і числових коефіцієнтів, якщо вони не пояснені раніше у тексті, мають бути наведені безпосередньо під формулою з нового рядка з абзацу зі слова «де» без двокрапки у тій послідовності, у якій вони наведені у формулі; після формули ставиться кома. Інтервал між формулою та поясненням і між поясненням та подальшим текстом повинен бути таким, як у тексті.

Якщо необхідно навести числове значення величини, то його записують після розшифровки.

Приклад

$$EVA = NOPAT - (WACC * \text{Інвестований капітал}), \quad (4.1)$$

де EVA – економічна додана вартість, грн.;

NOPAT – чистий операційний прибуток підприємства, грн.;

WACC – середньозважена вартість капіталу для підприємства, у долях.

Формули мають бути пронумеровані. Нумерувати слід тільки основні розрахункові формули і формули, на які необхідно зробити посилання. Нумерація формул повинна бути у межах розділу. Номер формули указують у круглих дужках справа від неї у кінці рядка. При переносі формули на наступний рядок (сторінку) номер зазначають на рівні останнього рядка.

Матриці, математичні моделі та рівняння необхідно виконувати за тими ж правилами, що і формули.

4.6.5 Таблиці

Для зручності викладу і читання тексту цифрові та інші показники рекомендується оформляти у вигляді таблиці. На всі таблиці мають бути посилання у тексті.

Таблиці мають бути пронумеровані. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу. Номер записують після слова «Таблиця». Таблиця має найменування, яке повинно відображати зміст таблиці та бути коротким. Його записують після номера через риску малими літерами з першої великої (рис. 4.2).

Розміри шрифтів вибирають довільно, залежно від вміщеного матеріалу. Проте, висота рядків таблиці має бути не менше 8 мм.

Головка таблиці має бути відокремлена лінією від іншої частини таблиці. За необхідності допускається під головкою таблиці вміщувати рядок для нумерації граф арабськими цифрами (див. рис. 4.2).

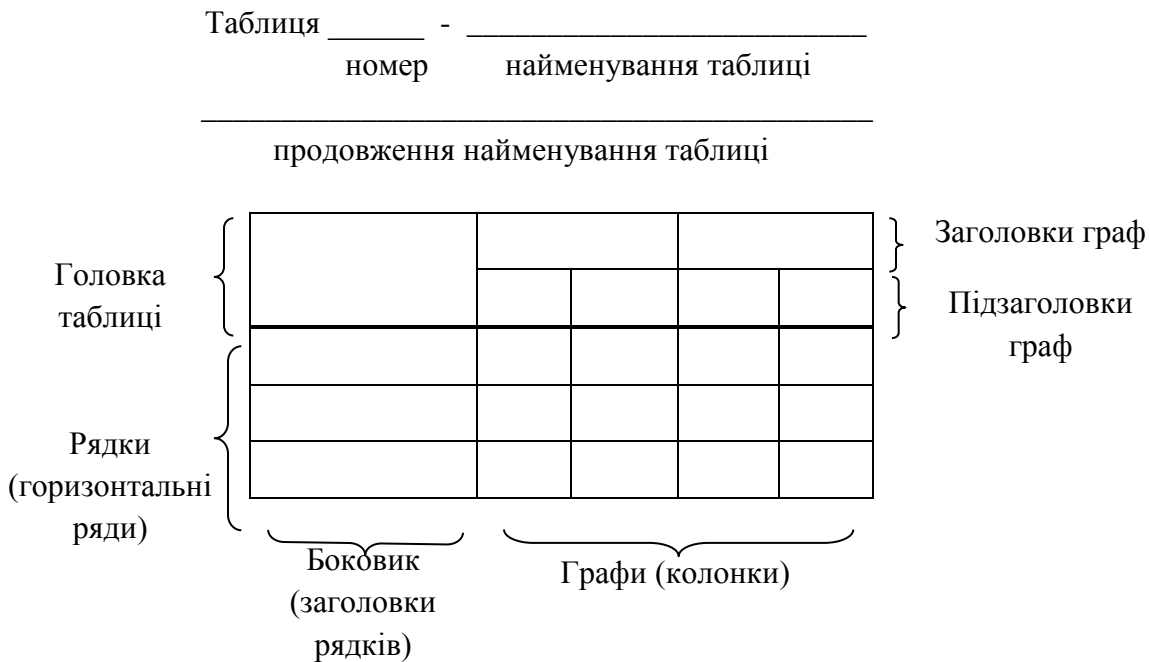

Рисунок 4.2 – Оформлення таблиць

Розділяти заголовки і підзаголовки боковика і граф діагональними лініями не допускається. Заголовки граф і рядків таблиці слід писати з великої літери. Підзаголовки граф – з малої літери, якщо вони становлять одне речення з заголовком, та з великої літери, якщо вони мають самостійне значення. У кінці заголовків та підзаголовків таблиць крапку не ставлять.

Графа «Номер по порядку» («№ п/п») у таблиці не допускається. За потреби нумерації показників, параметрів чи інших даних порядкові номери слід зазначати у першій графі (боковику) таблиці безпосередньо перед їх найменуванням.

Позначення фізичних величин (показників, параметрів) вказують у боковику таблиці після їх найменувань через кому.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, її поділяють на частини, вміщуючи одну частину під іншою, або переносять на наступну сторінку. У кожній частині повторюють її головку і боковик або заміняють рядком з номерами граф, які зазначені у першій частині таблиці. При цьому слово «Таблиця», її номер і найменування розміщують тільки над першою частиною таблиці, а над іншими частинами з лівого боку указують: «Продовження таблиці __», а над останньою частиною – «Закінчення таблиці __».

Зверху та знизу таблиці рекомендується залишати один вільний рядок.

Таблицю, залежно від її розміру, можна вміщувати: після тексту, у якому вона згадується; на окремій наступній сторінці; у додатку до тексту документа.

Допускається розташовувати таблицю вздовж довгого боку аркуша.

Якщо у таблиці є виноска та примітки, то в кінці таблиці наводять спочатку виноску, а потім примітки.

4.6.6 Ілюстрації

Для пояснення тексту, що викладається, допускається його ілюструвати діаграмами, схемами, кресленнями, фотознімками тощо. Ілюстрації, вміщені у тексті, іменують рисунками. На усі рисунки повинні бути посилання у тексті.

Рисунок, як правило, слід вміщувати після першої згадки про нього у тексті. Рисунок розташовують симетрично тексту. Зверху та знизу рисунка рекомендується залишати по одному вільному рядку.

Нумерація рисунків повинна бути у межах розділу.

Рисунки повинні мати порядкові номери і можуть мати найменування і пояснювальні дані (підрисунковий текст).

Найменування повинно відображати зміст рисунка та бути коротким. Його розміщують симетрично рисунку після номера через риску і виконують малими літерами з першої великої. Слово «Рисунок» слід писати повністю. Прикладами

оформлення рисунків є будь-які рисунки, представлені в даних методичних вказівках (див. рис. 4.1, 4.2).

Якщо рисунок розміщується на декількох сторінках, то на першій сторінці розміщують запис «Рисунок ___» та його найменування (при наявності), на наступних – «Продовження рисунка ___», а на останній – «Закінчення рисунка ___». Підрисунковий текст розміщують на тій сторінці, де це необхідно. Рисунки, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, рекомендується розміщувати у додатках.

4.6.7 Примітки і приклади

Примітки наводять, якщо необхідні пояснення або довідкові дані до змісту тексту, таблиць чи ілюстрацій.

Примітки розташовують безпосередньо після тексту, ілюстрації або в таблиці, яких вони стосуються. Примітки до таблиці вміщують над лінією, що позначає закінчення таблиці, і відокремлюють від основної частини таблиці тонкою суцільною лінією.

Примітки виконують з мінімальним міжрядковим інтервалом.

Слово «Примітка» записують з абзацу з великої літери і не підкреслюють. Після слова «Примітка» ставлять крапку і на тому ж рядку з великої літери наводять текст примітки. Одну примітку не нумерують, наприклад:

Примітка. _____

Якщо приміток декілька, їх нумерують арабськими цифрами без крапки. У цьому випадку пишуть слово «Примітки», ставлять після нього двокрапку і з нового рядка з абзацу з великої літери разом з порядковим номером дають текст примітки, наприклад:

Примітки:

1 _____

2 _____

Приклади наводять у тих випадках, коли вони пояснюють зміст тексту документа або сприяють більш стислому його викладенню. Приклади розташовують безпосередньо після тексту, який потребує пояснення.

Слово «*Приклад*», «*Приклади*» виконують курсивом і розміщують на окремому рядку з абзацу без розділових знаків. Якщо текст прикладу розміщено на тому ж рядку, що й слово «*Приклад*», то після слова «*Приклад*» ставиться крапка. Якщо прикладів декілька, їх нумерують так само, як примітки.

При посиланні на розділ, підрозділ, пункт, підпункт або перелік даного документа слід писати: «... згідно розділу 3 ...»; «... згідно з 3.1 ...»; «... відповідно до 4.2.2 ...»; «... зазначеного у переліку 2) 4.1.4...».

4.6.8 Посилання

При посиланні на розділ, підрозділ, пункт, підпункт або перелік даного документа слід писати: «... згідно розділу 3 ...»; «... згідно з 3.1 ...»; «... відповідно до 4.2.2 ...»; «... зазначеного у переліку 2) 4.1.4...».

Посилання на таблиці, ілюстрації, формули і додатки даного документа подають таким чином:

- «... наведені у таблиці 2.4» або «...наведені у табл. 2.4»;
- «... подані у таблиці 6.1» або «... подані у табл. 6.1»;
- «... згідно з рисунком 3.2 » або «... з рис. 3.2 ...»;
- «... показано на рисунку 3.4» або «... показано на рис. 3.4»;
- «... у формулі (2.1)»; «... як видно з формули (2.1) ...»;
- «... подані у додатку А»; «... наведені у додатку А».

При повторних посиланнях пишуть:

- «... дивись таблицю 6.1» або «... див. табл. 6.1»;
- «... дивись рисунок 2.4» або «... див. рис. 2.4»;
- «... дивись формулу (2.1)» або «... див. формулу (2.1)».

Посилання на джерела інформації даного документа позначають у тексті порядковими номерами у квадратних дужках таким чином: «... у роботах [3,4]»; «... [7, таблиця 34, с.98]...»; «... [5, с.18] ...».

Порядковий номер джерелу надають по мірі появи посилання на нього у тексті. При повторних посиланнях на те ж саме джерело, його номер повторюють.

При посиланнях у тексті на стандарти і технічні умови допускається подавати тільки їх позначення без року затвердження. При посиланнях на інші нормативні документи необхідно зазначати їх позначення та найменування.

4.7 Висновки

У висновках повинні бути наведені стислі висновки з результатів виконаної роботи та пропозиції з її використання, а також дана оцінка техніко-економічної ефективності результату роботи і її впровадження.

4.8 Список джерел інформації

Список джерел інформації (СДІ) – це список цитованих, розглядуваних, згадуваних та використаних джерел інформації (ДІ). Джерелами інформації є: книги, статті, нормативно-технічні документи (НТД), звіти про науково-дослідну роботу, дисертації, техніко-економічні нормативи та норми, преїскуранти, реферати і рецензії, опубліковані у вигляді окремих документів.

До списку джерел інформації включають ДІ, на які надані посилання у тексті. При оформленні посилань на інформаційні джерела науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки (відповідно до пункту

4.6.8). Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга – номеру сторінки (наприклад: [32, с. 85]).

У списку джерел бібліографічні описи джерел інформації розташовують у тому порядку, в якому джерела вперше згадуються в тексті. Порядкові номери описів у списку ДІ є номерами посилань на них.

Мова бібліографічного опису повинна відповідати мові вихідних відомостей (титульного аркуша, звороту титульного аркуша та ін.) джерела інформації.

Під час складання списку джерел інформації необхідно дотримуватися національного стандарту ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Приклади бібліографічних описів джерел інформації і вимоги до складання бібліографічних описів наведені у додатку Д.

4.9 Додатки

Ілюстративний матеріал, таблиці, супутні розрахунки, текст допоміжного характеру, а також документи, які вийшли в світ як самостійні видання, можуть бути оформлені як додатки.

Додатки є продовженням документа і мають наскрізну нумерацію сторінок, спільну з документом.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Допускається розміщувати на одній сторінці два і більше послідовно розташованих додатків, якщо їх можна повністю розмістити на цій сторінці.

Додатки послідовно позначають великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Допускається позначати додатки літерами латинського алфавіту (у випадку використання усіх літер українського алфавіту), крім І та О.

Літерні позначення надають в алфавітному порядку без повторення і, як правило, без пропусків. Наприклад, ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б.

При використанні усіх літер обох алфавітів допускається позначати додатки літерами з арабськими цифрами. Наприклад, ДОДАТОК А.1,

ДОДАТОК А.2.

Якщо додаток один, його теж позначають – ДОДАТОК А.

Слово «ДОДАТОК ___» розташовують симетрично тексту.

Додаток повинен мати заголовок, який розташовують під словом «ДОДАТОК ___» симетрично тексту і виконують малими літерами з першої великої. Між словом «ДОДАТОК___» і заголовком повинен бути залишений один вільний рядок (21 пт.).

Текст кожного додатка може бути розділений на розділи, підрозділи, пункти та підпункти, які нумерують у межах додатка. Наприклад: А.3 (третій розділ додатка А).

Заголовки розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів у додатках виконують за загальними правилами.

Ілюстрації, таблиці та формули нумерують у межах кожного додатка. Якщо додаток розділено на розділи, то нумерація ілюстрацій, таблиць, формул має бути також у межах додатка. Якщо у додатку одна таблиця, рисунок чи формула, їх також нумерують.

Приклади:

– Рисунок А.1 – перший рисунок додатка А.

– Таблиця Б.4 – четверта таблиця додатка Б.

– Формула (Г.5) – п'ята формула додатка Г.

При посиланні у тексті додатків на рисунки, таблиці та формули слід писати: «...на рисунку А.2» або «...на рис. А.2»; «...у таблиці Б.3» або «...у табл. Б.3»; «...за формулою (В.4)».

Переліки, примітки та посилання у тексті додатків оформлюють за загальними правилами.

Додатками можуть бути копії самостійних документів, які не відрізняються від оригіналу. У цьому випадку перед копією слід розмістити аркуш, на якому по середині пишуть слово «ДОДАТОК ___» та його найменування. Сторінки копій нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію сторінок документу.

У тексті документа на всі додатки повинні бути посилання. Додатки розміщують у порядку посилання на них.

Усі додатки мають бути перелічені у змісті.

Додатки, при великому обсязі, можуть бути зброшуровані в окрему обкладинку, на якій розміщують найменування теми документу і нижче – слово «Додатки». У цьому випадку додатки можуть мати «Зміст».

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Національна рамка кваліфікацій : станом на 23 листопада 2011 р. / Кабінет Міністрів України. – Офіц. вид. – К. : Офіційний вісник України, 2011. – № 101. – С. 15. – (Бібліотека офіційних видань).

2. Засоби діагностики вищої освіти. Вимоги до державної атестації магістра зі спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» : ГСВОУ 8.03060104-12 – [Чинний від 2012-05-21]. – К. : Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, КНТЕУ 2012. – 23 с. – (Національний стандарт України).

3. Засоби діагностики вищої освіти. Вимоги до дипломної магістерської роботи зі спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» : ГСВОУ 8.03060104-12 – [Чинний від 2012-06-08]. – К. : Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, КНТЕУ 2012. – 13 с. – (Національний стандарт України).

4. Система стандартів з організації навчального процесу. Текстові документи у сфері навчального процесу. Загальні вимоги до виконання: СТВУЗ-ХП-3.01-2010 – [Чинний від 2010-02-24]. – Х. : НТУ «ХП». – 2010. – 52 с. – (Стандарт вищого навчального закладу).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Напрями досліджень по кафедрі фінансів НТУ «ХП»

Наукові секції кафедри	Напрями досліджень	Викладачі
Менеджмент ЗЕД	<ul style="list-style-type: none"> • Стратегічне управління • Управління персоналом • Зовнішньоторговельні операції • Міжнародні економічні відносини 	проф., д.е.н. Міщенко В.А. проф., д.е.н. Пушкар О.І. проф., д.е.н. Федоренко І.А. проф., к.е.н. Долинська Р.Г. доц., к.е.н. Геворкян А.Ю. доц., к.е.н. Іваницький В.Д. доц., к.е.н. Полтавський Г.Я. доц., к.е.н. Чайкова О.І. доц., к.т.н. Чекмасова І.А.
Міжнародний маркетинг	<ul style="list-style-type: none"> • Управління міжнародним маркетингом • Міжнародний брендинг • Управління відносинами з громадськістю • Управління ланцюгами постачання та логістика 	проф., д.е.н. Пичугина Т.С. проф., к.е.н. Долинська Р.Г. доц., к.е.н. Данько Т.В. доц., к.е.н. Зубкова А.Б. доц., к.е.н. Іваницький В.Д. доц., к.е.н. Шевченко М.М. доц., к.т.н. Білоцерківський О.Б.
Фінанси	<ul style="list-style-type: none"> • Фінанси, грошовий обіг та кредит • Управлінський облік • Банківська справа • Економічний аналіз 	проф., д.е.н. Міщенко В.А. проф., к.е.н. Лернер М.Ю. доц., к.е.н. Геворкян А.Ю. доц., к.е.н. Захарченков С.П. доц., к.е.н. Решетняк О.В. доц., к.т.н. П'ятак Т.В.

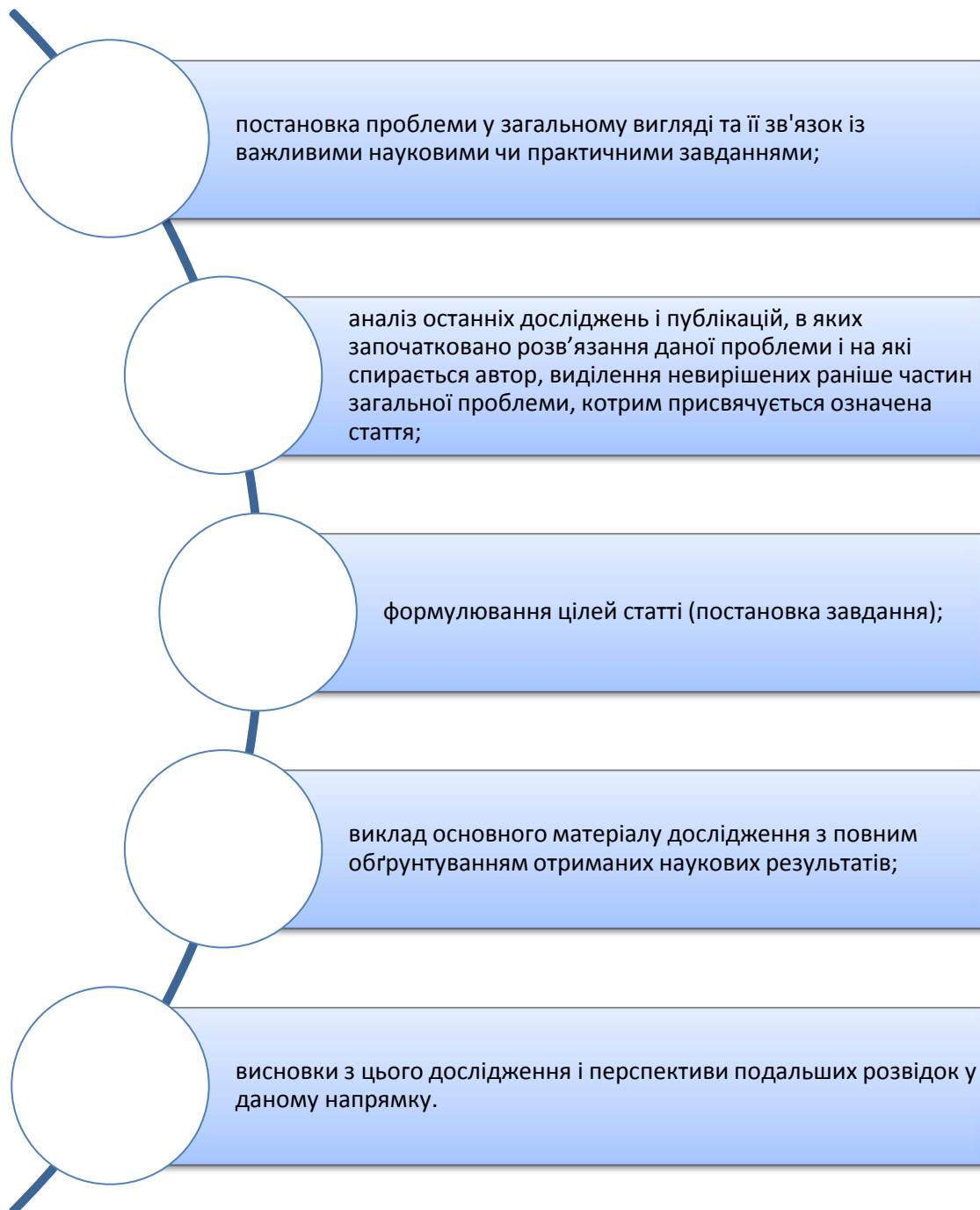
ДОДАТОК Б

Зразки оформлення теми дипломної магістерської роботи

- Вартісно-орієнтоване управління показниками ЗЕД підприємства
- Оцінка вартості бренду компанії
- Управління взаємовідносинами підприємства-суб'єкта ЗЕД
- Управління гнучкою міжнародною системою розподілу
- Проектування ланцюга розповсюдження продукції на зовнішньому ринку
- Міжнародна стратегія контент-маркетингу на високотехнологічному підприємстві
- Розробка стратегії розповсюдження товару підприємства легкої промисловості у системі B2B
- Удосконалення системи збалансованих показників у консалтинговому бізнесі
- Оцінка вартості бізнесу в прийнятті управлінських рішень
- Вдосконалення системи маркетингової логістики підприємства на зовнішньому ринку
- Управління якістю в системі менеджменту підприємства
- Вдосконалення інструментарію митного оподаткування підприємств-суб'єктів ЗЕД
- Система оцінки ефективності маркетингової логістики машинобудівного підприємства на міжнародному ринку
- Управління ланцюгом постачання металургійного підприємства в умовах розвитку цифрових комунікацій
- Управління зовнішньоторговельними операціями на основі бенчмаркінгу
- Управління залученням боргового капіталу на міжнародних ринках
- Технологічний аудит міжнародних проектів комерціалізації
- Управління міжнародними маркетинговими комунікаціями інноваційного підприємства
- Стратегічне управління електронним маркетингом на міжнародних підприємствах
- Управління валютними ризиками на підприємстві – суб'єкті ЗЕД

ДОДАТОК В

Структурні елементи наукової статті для подання до редакції українського видання (відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії України)

ДОДАТОК Г

Зразки оформлення титульних аркушів дипломної магістерської роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет (відділення) бізнесу та фінансів

Кафедра (предметна, циклова комісія) фінансів

Напрямок підготовки (спеціальність) 8.03060104 Менеджмент ЗЕД

До захисту допускаю

Завідувач кафедри

В. А. Міщенко

(ініціали та прізвище)

(підпис, дата)

ДИПЛОМНА РОБОТА

освітньо-кваліфікаційного рівня магістр

Тема роботи Система оцінки ефективності маркетингової логістики
машинобудівного підприємства на міжнародному ринку

Шифр роботи

БФ-27.18

(група, номер теми за наказом)

Виконавець

Ковшик Валентин Ігорович

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник

доц. Зубкова Аліна Болеславівна

(посада, прізвище, ім'я, по-батькові)

Харків 2014

Продовження додатка Г

Найменування виробу, об'єкта або теми	Найменування документа	Формат	Кільк. арк.	Примітка
	<i>Документи загальні</i>			
	<i>Завдання на виконання ДП</i>	<i>A4</i>	<i>1</i>	
	<i>Пояснювальна записка до ДП</i>	<i>A4</i>	<i>154</i>	
	<i>Плакати</i>			
<i>1. Визначення поняття «маркетингова логістика»</i>	<i>Таблиці, рисунок</i>	<i>A4</i>	<i>2</i>	
<i>2. Оцінка ефективності ланцюга постачання та маркетингової логістики</i>	<i>Рисунок</i>	<i>A4</i>	<i>1</i>	
<i>3. Діяльність ТОВ «ХЗ ПТУ»</i>	<i>Таблиці, рисунки</i>	<i>A4</i>	<i>2</i>	
<i>4. Схема ланцюга постачання для ТОВ «ХЗ ПТУ»</i>	<i>Рисунок</i>	<i>A4</i>	<i>1</i>	
<i>5. Результати контент-аналізу тематичних обговорень в LinkedIn</i>	<i>Рисунки</i>	<i>A4</i>	<i>1</i>	
<i>6. Запропонована система показників ефективності маркетингової логістики</i>	<i>Рисунки</i>	<i>A4</i>	<i>1</i>	
<i>7. Методичний підхід до оцінки ефективності маркетингової логістики</i>	<i>Рисунок, таблиця</i>	<i>A4</i>	<i>2</i>	
<i>8. Впровадження запропонованих заходів на ТОВ «ХЗ ПТУ»</i>	<i>Таблиця, рисунки</i>	<i>A4</i>	<i>2</i>	
		БФ-27.18		
	Прізвище	Підп.	Дата	
Розроб.	<i>Ковшик</i>			Система оцінки ефективності маркетингової логістики машинобудівного підприємства на міжнародному ринку <i>Відомість документів</i>
Перев.	<i>Зубкова</i>			
Н.конт.	<i>Мейта</i>			Літ. Аркуш Аркушів Д Р М 1 НТУ «ХП» Кафедра фінансів
Затв.	<i>Мищенко</i>			

Продовження додатка Г

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет, відділення бізнесу та фінансів

Кафедра, циклова комісія фінансів

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки _____

Спеціальність 8.03060104 Менеджмент ЗЕД
(шифр і назва)
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри, голова циклової
комісії В.А. Міщенко**

« » _____ 20 року

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Ковшику Валентину Ігоровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1 Тема проекту (роботи) Система оцінка ефективності маркетингової логістики
машинобудівного підприємства на міжнародному ринку

керівник проекту (роботи) Зубкова Аліна Болеславівна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом вищого навчального закладу від «23» вересня 2013 року № _____

2 Строк подання студентом проекту (роботи) 24.01.2014

3 Вихідні дані до проекту (роботи)

наукові публікації з теми дослідження, бухгалтерська звітність ТОВ «ХЗ ПТУ»; дані
переддипломної практики на підприємстві; результати власних емпіричних досліджень; дані Державної
служби статистики України; матеріали періодичних видань та мережі
Інтернет.

Продовження додатка Г

4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Сутність та основні поняття маркетингової логістики. Підходи до оцінки ефективності ланцюгів постачання. Оцінка ефективності маркетингової логістики. Методи оцінки маркетингової логістики. Характеристика діяльності ТОВ «ХЗ ПТУ». Маркетингова та логістична діяльність ТОВ «ХЗ ПТУ». Система оцінки ефективності маркетингової логістики на машинобудівному підприємстві. Методичний підхід до оцінки ефективності маркетингової логістики. Впровадження системи оцінки ефективності маркетингової логістики в діяльність ТОВ «ХЗ ПТУ»

5 Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Плакати: 1. Визначення поняття «маркетингова логістика» 2. Оцінка ефективності ланцюга постачання та маркетингової логістики 3. Діяльність ТОВ «ХЗ ПТУ» 4. Схема ланцюга постачання для ТОВ «ХЗ ПТУ» 5. Результати контент-аналізу тематичних обговорень в LinkedIn 6. Запропонована система показників ефективності маркетингової логістики 7. Методичний підхід до оцінки ефективності маркетингової логістики. 8. Впровадження запропонованих заходів на ТОВ «ХЗ ПТУ»

6 Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Економічне обґрунтування	доц. Зубкова А.Б.	24.09.2013	23.01.2014
ОПтаНС	проф. Райко В.Ф.	11.09.2013	20.12.2013
ЦО	доц. Семенов Є.О.	11.09.2013	06.12.2013

7 Дата видачі завдання 24.09.2013

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер етапу	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітки
1	Вибір і обґрунтування теми, постановка мети і завдань	24.09.2013 – 27.09.2013	
2	Аналіз досліджуваного об'єкту (підприємства) в контексті досягнення мети дипломної магістерської роботи	30.09.2013 – 18.10.2013	
3	Апробація рекомендацій студента на місці практики для конкретного підприємства	21.10.2013 – 01.11.2013	
4	Узагальнення огляду літератури та підготовка теоретико-методологічного розділу	04.11.2013 – 15.11.2013	
5	Підготовка дослідницько-аналітичного розділу	18.11.2013 – 06.12.2013	
6	Підготовка проектно-рекомендаційного розділу	09.12.2013 – 10.01.2014	
7	Оформлення структурних елементів пояснювальної записки	13.01.2014 – 23.01.2014	
8	Подання ДМР на допуск до захисту	24.01.2014	
9	Подання ДМР на відгук та зовнішню рецензію	04.02.2014	
10	Захист ДР	10.02.2014	

Студент

(підпис)

Ковшик В.І.

(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

(підпис)

Зубкова А.Б.

(прізвище та ініціали)

Закінчення додатка Г

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет (відділення) бізнесу та фінансів

Кафедра (предметна, циклова комісія) фінансів

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до дипломного проекту (роботи)**

магістр

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему Система оцінки ефективності маркетингової логістики
машинобудівного підприємства на міжнародному ринку

Виконав студент 6 курсу, групи БФ-27

напряму підготовки (спеціальності)

8.03060104 Менеджмент ЗЕД

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

Ковшик Валентин Ігорович

(підпис, прізвище та ініціали)

Керівник Зубкова А.Б.

(підпис, прізвище та ініціали)

Рецензент Лінник О.І.

(підпис, прізвище та ініціали)

Нормоконтролер Мейта В.І.

(підпис, прізвище та ініціали)

Харків 2014

ДОДАТОК Д

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел інформації (відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії України)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. – Львів : Свічадо, 2006. – 307 с. – (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV – V ст. ; № 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. – К. : Ін-т математики, 2006. – 111 с. – (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59). 3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. – К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. – 311 с. – (Ювеліри України ; т. 1). 4. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. – Львів : Кальварія, 2005. – 196, [1] с. – (Першотвір).
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. – К. : Києво-Могилян. акад., 2005. – 397, [1] с. – (Бібліотека наукового щорічника «Україна дипломатична» ; вип. 1). 2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. – К. : Прецедент, 2006. – 93 с. – (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11). 3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. – Львів : Растр-7, 2007. – 375 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. – Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. – XLIII, 265 с.
Чотири автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. – К. : НДІ «Укргропромпродуктивність», 2006. – 106 с. – (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. – К. : Вища освіта, 2006. – 478, [1] с. – (ПТО: Професійно-технічна освіта).
П'ять і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. – [3-е изд.]. – Х. : Гуманитар. центр, 2007. – 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. – К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. – 115 с. – (Серія «Формування здорового способу життя молоді» : у 14 кн., кн. 13).

Продовження додатка Д

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. – К. : Грані-Т, 2007. – 119 с. – (Грані світу). 2. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. – К. : Грамота, 2007. – 638, [1] с. 3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця XIX – початку XX століття : [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. – К. : Грані-Т, 2007. – 190, [1] с. 4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб. наук.праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. – Чернівці : Рута, 2007. – 310 с.
Багатотомний документ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Національної академії наук України, 1941–1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. – К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007– .– (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки – 2007. – 573, [1] с. 2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. – Львов : НТЦ «Леонорм-Стандарт», 2005– .– (Серия «Нормативная база предприятия».) Т. 1. – 2005. – 277 с. 3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни. : (Дочь врага народа) : трилогия / А. Дарова. – Одесса : Астропринт, 2006. – (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4). 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. – Х. Право, 2002 – .– Т. 4: Косвенные налоги. – 2007. – 534 с. 5. Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. – Житомир : Полісся, 2006– .– (Науково-документальна серія книг «Реабілітовані історією» : у 27 т. / голов. редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. – 2006. – 721, [2] с. 6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. – К. : НТУУ «КПІ», 2006. – 125 с.
Матеріали конференцій, з'їздів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників [«Молодь України і аграрна реформа»], (Харків, 11–13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. – 167 с. 2. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. – К. : ІСОА, 2002. – 147 с. 3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. – К. : Асоц. укр. банків, 2000. – 117 с. – (Спецвип.: 10 років АУБ). 4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6–9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трощенко. – К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. – С. 559–956, XIII, [2] с. – (Ресурс 2000). 5. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. – Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. – 215 с. 6. Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27–28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ. податк. адмін. України [та ін.]. – К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. – 452 с.

Продовження додатка Д

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Препринти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. – Х. ННЦ ХФТИ, 2006. – 19 с. – (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т» ; ХФТИ 2006-4). 2. Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. – Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. – 7, [1] с. – (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).
Депоновані наукові праці	<ol style="list-style-type: none"> 1. Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.] ; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. – М., 2002. – 110 с. – Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432. 2. Разумовский, В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. – М., 2002. – 210 с. – Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.
Словники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. – Х. : Халімон, 2006. – 175, [1] с. 2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. – К. : Європ. ун-т, 2007. – 57 с. 3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. – К. : Карпенко, 2007. – 219 с. 4. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. – 2-ге вид., оновл. – К. : К.І.С., 2006. – 138 с.
Атласи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. – К. : Варта, 2006. – 217, [1] с. 2. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. – 2-ге вид., розшир. та доповн. – Дніпропетровськ : Пороги, 2005. – 218 с. 3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. – Х. : Ранок, 2005. – 96 с.
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2006. – 207 с. – (Бібліотека офіційних видань). 2. Медична статистика статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. – К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. – 459 с. – (Нормативні директивні правові документи). 3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. – Офіц. вид. – К. : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. – VI, 74 с. – (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).

Продовження додатка Д

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. – [Чинний від 2006-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України 2006. – IV, 231 с. – (Національний стандарт України). 2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 – ДСТУ ISO 6107-9:2004. – [Чинний від 2005-04-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2006. – 181 с. – (Національні стандарти України). 3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. – [Чинний від 2007-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – IV, 18 с. – (Національний стандарт України).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. – Львов : НТЦ «Леонорм-стандарт, 2006– . – (Серия «Нормативная база предприятия»). Т. 5. – 2007. – 264 с. Т. 6. – 2007. – 277 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. – Львів : Новий час, 2003. – 160 с. 3. Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. – [Суми : Унів. кн., 2003]. – 11 с. 4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. – Донецк : Лебедь, 2005. – 228 с.
Бібліографічні показники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Куц О. С. Бібліографічний показчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. – Львів : Укр. технології, 2007. – 74 с. 2. Систематизований показчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997–2005 роки / [уклад. Кириць Б. О., Потлань О. С.]. – Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. – 11 с. – (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2).
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Петров П.П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. – К., 2005. – 276 с.
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Новосад І.Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 «Технологія машинобудування» / І. Я. Новосад. – Тернопіль, 2007. – 20, [1] с. 2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 «Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології» / Нгуен Ші Данг. – К., 2007. – 20 с.
Авторські свідоцтва	<ol style="list-style-type: none"> 1. А. с. 1007970 СССР, МКИ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). – № 3360585/25-08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.
Патенти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК7 Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередаточное устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. – № 2000131736/09 ; заявл. 18.12.00 ; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.).

Закінчення додатка Д

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – № 6. – С. 15 – 18, 35 – 38. 2. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. – 2006. – № 6. – С. 14 – 17. 3. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов – основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2007. – № 1. – С. 39 – 61. 4. Ма Шуїн Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – № 5. – С. 12 – 14. 5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2007. – № 1. – С. 25 – 29. 6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. – 2007. – Т. 2, № 2. – С. 13 – 20. 7. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка : (нариси з новітнього укр., письменства) : статті / Микола Зеров. – Дрогобич, 2007. – С. 245 – 291. 8. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3-5 окт. 2007 г. : тезисы докл. – Х., 2007. – С. 33. 9. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України : (кінець XIX – початок XX ст. / Д. М. Чорний. – Х., 2007. – Розд. 3. – С. 137 – 202.
Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III–IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. – 80 Min / 700 MB. – Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. – (Бібліотека студента-медика) – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000. – Назва з контейнера. 2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. – К. : CD-вид-во «Інфодиск», 2004. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. – (Всеукр. перепис населення, 2001). – Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з титул. екрану. 3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. «Крим-2003») [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник – 2003. – № 4. – С. 43. – Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.

Примітка: Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

ДЛЯ ПОДАТОК

ДЛЯ ПОДАТОК

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1 Загальна концепція підготовки дипломної магістерської роботи зі спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»	5
1.1 Компетентнісний підхід до навчання в магістратурі.....	5
1.2 Орієнтація навчання в магістратурі на розвиток компетентностей дослідника.....	7
1.3 Концентрація етапів науково-дослідної діяльності студента на підготовку дипломної магістерської роботи.....	9
2 Вимоги до написання та захисту дипломної магістерської роботи.....	11
2.1 Загальні вимоги до дипломної магістерської роботи.....	11
2.2 Структура та зміст дипломної магістерської роботи.....	15
2.3 Підготовка дипломної магістерської роботи до захисту та його організація.....	21
2.4 Критерії оцінювання дипломної магістерської роботи.....	23
3 Процес підготовки дипломної магістерської роботи.....	28
3.1 Складові науково-дослідної роботи студента та їх зв'язок з дипломною магістерською роботою.....	28
3.2 Особливості організації наукових досліджень.....	32
3.3 Керівник дипломної магістерської роботи.....	39
4 Оформлення дипломної магістерської роботи.....	41
4.1 Загальні вимоги.....	41
4.2 Реферат.....	42
4.3 Зміст.....	43
4.4 Перелік позначень та скорочень.....	44
4.5 Вступ.....	44
4.6 Основна частина.....	44
4.7 Висновки.....	54
4.8 Список джерел інформації.....	54
4.9 Додатки.....	55

Список джерел інформації.....	58
Додаток А «Напрями досліджень по кафедрі фінансів НТУ «ХПІ»».....	59
Додаток Б «Зразки оформлення теми дипломної магістерської роботи».....	60
Додаток В «Структурні елементи наукової статті для подання до редакції українського видання (відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії України)».....	61
Додаток Г «Зразки оформлення титульних аркушів дипломної магістерської роботи».....	62
Додаток Д «Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел інформації (відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії України)».....	67

Навчальне видання

Методичні вказівки
з підготовки та захисту дипломної магістерської роботи
для студентів денної форми навчання
спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Укладачі: МІЩЕНКО Володимир Акимович
ДАНЬКО Тарас Володимирович
ЗУБКОВА Аліна Болеславівна

Відповідальний за випуск проф. *Мищенко В.А.*

Роботу до видання рекомендував проф. *Погорєлов М.І.*

В авторській редакції

План 2013 р., поз. 211

Підписано до друку 11.11.2013 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет. Riso-друк. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 2,76. Наклад 50 прим. Зам № 191. Ціна договірна.

Надруковано у центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг».
61003, м. Харків, пров. Соляниківський, 4. Тел. (057) 771-00-92, 771-00-96.